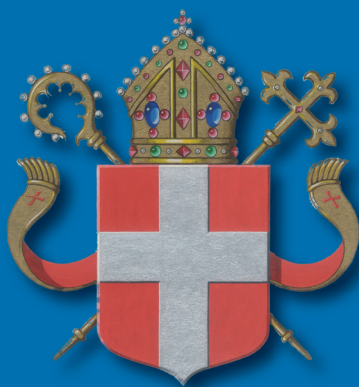

Jaarverslag
van het
Aartsbisdom Utrecht

2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
1. Personeel en pastorale organisatie	3
2. Caritas en diaconie	5
3. Liturgie en kerkelijk jaar	12
4. Kerk en Jodendom	13
5. Jeugd en jongeren, catechese	13
6. Roepingenraad	16
7. Ariënsinstituut	17
8. Ariënskring	20
9. Opleiding tot permanent diaken	20
10. Opleiding tot catecheet	21
11. Opleiding tot diaconaal assistent	22
12. Voortgezette vorming	22
13. Bedevaarten	23
14. Overige memorabele gebeurtenissen	24
Ten slotte	38

Voorwoord

In de aanloop naar het 'Jaar van de Eucharistie' (1 december 2019 - 22 november 2020) publiceerde kardinaal Eijk op 23 juni (Hoogfeest van Sacramentsdag) een pastorale brief, getiteld: 'De Eucharistie (weer) beleven als het kloppend hart van het geloofsleven'. De brief werd naar alle parochies gestuurd ter verspreiding. In deze brief schrijft de aartsbisschop: "In de parochies van het Aartsbisdom Utrecht zorgen velen – priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en anderen, onder wie veel vrijwilligers – met geloof, liefde en toewijding dat op tal van plaatsen de Eucharistie gevierd kan worden." Het voor u liggende jaarverslag van het Aartsbisdom Utrecht over 2019 biedt u – zonder de pretentie volledig te zijn – een beeld van de wijze waarop zeer velen, levend vanuit de Eucharistie, in verschillende ambten, diensten en verantwoordelijkheden ook in het afgelopen jaar een bijdrage hebben geleverd aan de voortgang van het geloofsleven in het Aartsbisdom Utrecht.

De Eucharistie (weer) beleven als het kloppend hart van het geloofsleven

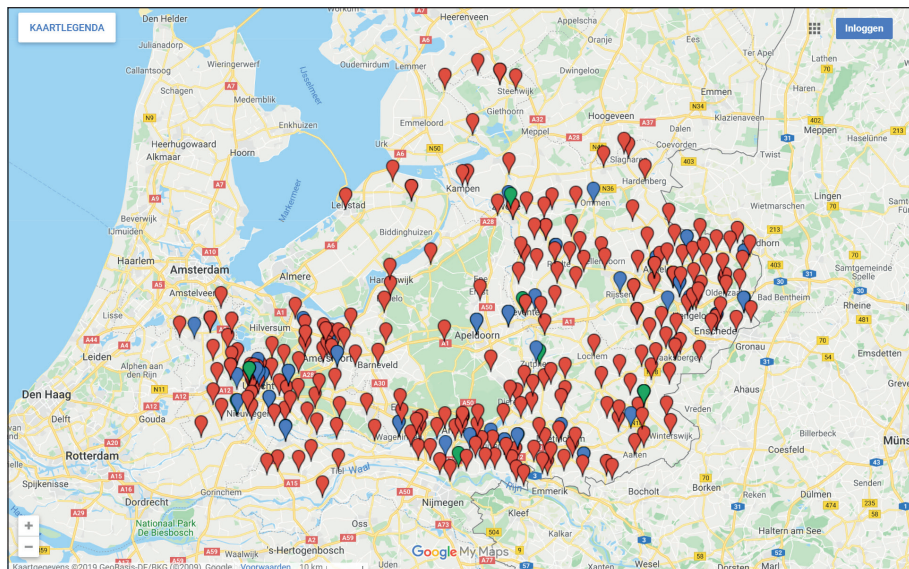
*Pastorale brief bij gelegenheid van het 'Jaar van de Eucharistie'
Eerste zondag van de Advent 2019 t/m Christus, Koning van het Heelal 2020*

Willem Jacobus Kardinaal Eijk, aartsbisschop van Utrecht

voor de bisdomstaf ook in 2019 een belangrijk aandachtspunt hoe de bediening van de sacramenten, de bevordering van de catechese, de uitvoering van de diaconie en het persoonlijk pastoraat in de toekomst gewaarborgd kunnen blijven en welk beleid daarvoor op diocesaan en parochieel niveau nodig is.

Omwille van de toekomst van het parochiepastoraat is het onverminderd noodzakelijk om in ons aartsbisdom roepingen tot het priesterschap en het onbezoldigde permanente diaconaat te onderkennen en te bevorderen. Ook van belang is het blijven leveren van extra inspanningen die gericht zijn op voortgaande toerusting van onbezoldigde vrijwilligers die met een benoeming en zending van de aartsbisschop de pastoors en de andere leden van de pastorale teams kunnen ondersteunen als catecheet of diaconaal assistent.

In 2019 werd uitvoering gegeven aan het besluit van de bisdomstaf in 2018 om de opleidingen tot onbezoldigd permanent diaken, catecheet en diaconaal assistent gezamenlijk te starten. Het eerste jaar – het zogenaamde basisjaar (met zeven cursusdagen op zaterdag) – begon

Overzichtskaartje van kerken in het Aartsbisdom Utrecht (stand medio december 2019)

in september 2018 en is voor alle drie de opleidingsroutes hetzelfde. In het cursusjaar 2020-2021 zullen de groepen cursisten en de lesprogramma's worden gesplitst naar gelang het uitstroomprofiel.

In 2019 is de kleine staf van het aartsbisdom (waarvan deel uitmaken de aartsbisschop, de beide hulpbisschoppen en de econoom) in aanwezigheid van de betreffende regiovicaris voortgegaan met het afleggen van parochievisitaties. Begonnen wordt met een gesprek met het pastorale team. Na het gezamenlijk bidden van de vespers volgt een broodmaaltijd en vervolgens een gesprek met het parochiebestuur. Door de parochievisitaties krijgt de bisdomstaf des te meer concreet zicht op de situatie waarin de afzonderlijke parochies zich bevinden en op de uitdagingen waarvoor de priesters, diakens, pastoraal werk(st)ers en parochiebesturen zich gesteld zien. Tot 1 januari 2020 heeft de bisdomstaf in totaal 21 visitaties aan afzonderlijke parochies en samenwerkende parochies afgelegd waarbij in totaal 28 parochies waren betrokken.

2. Caritas en diaconie

“Armen hebt gij altijd in uw midden en gij kunt hun weldoen wanneer ge maar wilt,” zegt de Heer (Mc. 14,7). Ook in 2019 was er sprake van armoede in ons land. Ongeveer acht procent van de Nederlandse huishoudens had (volgens het Nibud en het CBS) een inkomen onder de lage-inkomensgrens.

Er waren bij de parochiële caritasinstellingen (PCI-en) in het aartsbisdom financiële middelen beschikbaar en er waren in de besturen en de caritaswerkgroepen vrijwilligers die ervoor zorgden dat dit geld terecht kwam bij mensen in schrijnende situaties en bij projecten die erop gericht zijn armoede en uitsluiting te verminderen.

Een deel van de PCI-besturen werkte mee aan het driejaarlijkse onderzoek van het Knooppunt Kerken en Armoede naar de bijdrage van de kerken aan de binnenlandse

armoedebestrijding. In dit verband werden meer dan 3.000 diaconale organisaties benaderd waarvan er bijna 500 reageerden. De resultaten van het onderzoek en een begeleidende bundel met verhalen en achtergrondartikelen over mensen in armoede werden op 8 november gepresenteerd in de Pauluskerk in Rotterdam. De kerken besteedden vorig jaar 40,7 miljoen euro aan binnenlandse armoedebestrijding. Omgerekend naar betaald werk droegen vrijwilligers vanuit de kerken nog eens ruim 40 miljoen euro bij.

In de top-10 van meest genoemde groepen die door kerken geholpen worden, vond sinds 2012 een verschuiving plaats. Stonden eerst 'mensen zonder betaald werk' bovenaan, nu zijn dat asielzoekers en vluchtelingen. 'Mensen met een chronische ziekte' en 'gezinnen waarin 1 persoon betaald werkt' worden veel vaker genoemd dan zeven jaar geleden. Schulden en een langdurig laag inkomen zijn de meest voorkomende redenen waarom mensen bij een kerk aankloppen.

Vanuit de Diocesane Kerkelijke Caritasinstelling (DKCI) wordt er al jarenlang bij de PCI-besturen op aangedrongen om actief naar buiten te treden. Alleen door actief te netwerken binnen de wereld van de lokale armoedebestrijding kunnen PCI-en en caritaswerkgroepen zichzelf op de kaart zetten. Hulpverleners zullen dan eerder een beroep op hen doen bij schrijnende gevallen, waar geen voorliggende voorziening bij de overheid voorhanden is. Naamsbekendheid maakt de drempel ook lager voor mensen in nood om zelf bij caritas en diaconie aan te kloppen.

In maart stuurde de DKCI een brief aan alle pastorale teams en caritasbesturen met de vraag naar de betrokkenheid bij de agrarische sector. Hierop kwamen maar weinig antwoorden en daaruit bleek geen behoefte aan actieve ondersteuning. Toch was en is er van alles gaande in deze sector. Een aantal plattelandsparochies organiseert periodiek boerderijvieringen, waarin de ontmoeting van boeren en burgers rondom het Evangelie gestalte krijgt. Het voornemen is om hier meer bekendheid aan te geven.

Boerderijviering in parochie Heilig Kruis, oktober 2019

Op een viertal plaatsen werd dit jaar weer de besturencursus gegeven aan geïnteresseerde nieuwe leden van PCI-besturen. Ook reeds langer werkzame bestuursleden en leden van caritaswerkgroepen schoven aan. Zij zijn over het algemeen heel praktisch bezig, maar ervaren hoe belangrijk het is om meer te weten over het katholieke gedachtengoed waar caritas en diaconie uit voortkomen. De Kerk is geen verlengstuk van de overheid. Zij heeft een eigen kijk op hulp bij armoede en maatschappelijke ontwikkeling vanuit de traditie van het katholiek sociaal denken. Ook is er aandacht voor de motivatie, voor de eigen christelijke spiritualiteit, die christenen bezielt om zich voor medemensen in nood in te zetten. Arme mensen worden niet gezien als object van zorg, maar als medemensen, allen geschapen naar Gods beeld en gelijkenis, die even kwetsbaar zijn als iedereen en die tijdelijk extra steun verdienen die vanuit liefde wordt gegeven.

Diocesaan diaconaal werker drs. J.B.J. Oldenhof ontwikkelde in 2019 materiaal over diaconie en spiritualiteit. Hij hield lezingen voor vrijwilligers en priesters, diakens en pastoraal werk(st)ers over dit thema en schreef in diverse parochiebladen en in het bisdomblad *Op Tocht*. Doel is om de geloofsverlegenheid terug te dringen en bij te dragen aan de ontwikkeling van een op het katholieke geloof geënte diaconale spiritualiteit, waarbij contemplatie en actie elkaar verrijken.

In de Achterhoek is er vanuit de DKCI de laatste jaren veel betrokkenheid geweest bij het project Ruimte voor Anderszijn Oost Gelderland, een maatjesproject, gericht op vereenzamende mensen met een psychiatrische achtergrond. In 2019 is de basis gelegd om in de toekomst de betrokkenheid van de kerken bij dit project aan te halen.

Een hoogtepunt voor caritas en diaconie in ons aartsbisdom was de uitreiking van de Ariëns Prijs 2019 op zaterdag 12 oktober in het Titus Brandsma Huis in Deventer. Er waren meer dan tweehonderd aanwezigen. Voor deze prijs werkten het Aartsbisdom Utrecht, de DKCI en het Ariëns-Comité samen. Er waren 31 projecten genomineerd en vijf ideeën voor een project. Alle projecten werden bezocht door de jury. Het resultaat van deze bezoeken werd wederom gebundeld in een handzame brochure die dit keer het motto 'Je moet het zien' meekreeg. In deze brochure (88 bladzijden in een oplage van 2.500 exemplaren) werden de projecten door de jury van een uitgebreid theologisch commentaar voorzien. Van de winnende projecten zijn bovendien video items gemaakt door katholiekleven.nl, het videokanaal van de Nederlandse bisschoppen.

Zowel de eerste prijs als de publieksprijs (met 1.743 van de 6.550 uitgebrachte stemmen via het internet) gingen naar het project 'Kearls unne mekaar' uit Vasse. Dit project is in 2016 ontstaan omdat in de praktijk bleek dat er nagenoeg geen aanbod was voor mannen die de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben bereikt, maar om gezondheidsredenen niet meer kunnen deelnemen aan het arbeidsproces.

Winnaars Ariëns Prijs voor Diaconie en publieksprijs: 'Kearls unne mekaar'

Tweewekelijks komen de 'kearls' voor activiteiten bij elkaar; een initiatief dat het zeker waard is om veelvuldig gekopieerd te worden.

De tweede prijs ging naar het fietsproject Low Budget Bikes uit de Liemers, waarbij door gemeenten ter beschikking gestelde (gevonden) fietsen worden opgeknapt en ter beschikking gesteld van statushouders, die desgewenst fietsles krijgen van middelbare scholieren. Er was voor het eerst ook een Ideeën Prijs ingesteld. Deze werd toegekend aan de H. Pancratiusparochie in Tubbergen en omgeving voor het aanschaffen van een pr-busje.

Eén van de genomineerde projecten, de Franciscustafel in Apeldoorn (een maaltijdproject van de Gemeenschap Sant'Egidio voor dak- en thuislozen) kreeg op 23 december

bezoek van kardinaal Eijk. Deze ging voor in het gebed rond de kerststal in de Onze Lieve Vrouwekerk en schoof daarna aan bij het kerstdiner in de belendende pastorie, waaraan zestig gasten en twintig vrijwilligers deelnamen. De Emmaüsparochie, waaronder deze kerk valt, had al enige jaren geen PCI meer. Door de inzet

vanuit de DKCI werd dit jaar een nieuw PCI-bestuur gevormd, dat energie van start gegaan is.

Voor de toekomst van caritas en diaconie is de opleiding tot onbezoldigd permanent diaken en tot diaconaal assistent van groot belang. De diocesaan diaconaal werker mevrouw dr. T.J.M. Versteegen, die veel heeft bijgedragen aan de opbouw van de opleiding tot diaconaal assistent, en de heer drs. J.B.J. Oldenhof gaven colleges aan de cursisten. Ook bouwden zij een contact op met afgestudeerde diaconale assistenten.

In 2019 kwamen er per e-mail enkele diaconale nieuwsbrieven uit met daarin korte berichten over inspirerende diaconale initiatieven. Het plan is om de Nieuwsbrief Diaconie in 2020 viermaal uit te brengen voor de ongeveer 600 abonnees, met korte items en verwijzingen voor wie meer wil weten.

In het bisdomblad *Op Tocht* verschenen in 2019 telkens artikelen op de twee vaste pagina's over diaconie, deze keer over diaconale heiligen. Hierin werd het verhaal van een heilige organisch verbonden met verhalen over diaconale praktijken hier en nu. Ook werd stilgestaan bij het 40-, 25- en 20-jarig jubileum van De Wonne

in respectievelijk Enschede, Almelo en Glanerbrug. In dit franciscaans geïnspireerd diaconale project vangt een oecumenische woongemeenschap een tijdlang mensen op die tot rust willen komen en hun leven weer op orde proberen te krijgen. Ook was er aandacht voor de diaconale opdracht van de Kerk van de kant van de Tilburg School of Catholic Theology (TST), die voor haar Dies Natalis kardinaal Turkson uitnodigde om daarover te spreken.

Het bestuur van de DKCI was – bijgestaan door de teamleider mevrouw Versteegen en in samenspraak met de staf van het Aartsbisdom Utrecht – in 2018 en 2019 al bezig met de vraag hoe in de naaste toekomst zowel organisatorisch als inhoudelijk de dienstverlening door de DKCI op het terrein van caritas en diaconie vormgegeven zou moeten worden. Daarbij zou de DKCI meer een kennisorganisatie moeten worden. Er werd nagegaan op welke wijze e-learning een bijdrage zou kunnen leveren. Na het vertrek in september van teamleider mevrouw Versteegen en van diocesaan diaconaal werker mevrouw drs. L.A.M. van den Hengel in november bestond de bezetting van de DKCI naast het bestuur nog uit twee personen: een parttime secretaresse en één diocesaan diaconaal werker, de heer Oldenhof. Dat noodzaakte het bestuur zich opnieuw te beraden op de toekomstige invulling van de doelstelling en de taken van de DKCI.

Het DKCI-bestuur signaleerde dat zijn werkomstandigheden veranderen. Door het proces van schaalvergroting zal het aantal parochies (en daarmee ook het aantal PCI-en) in de toekomst verder afnemen. Geconstateerd werd ook dat, mede door de schaalvergroting, de professionaliteit van de PCI-besturen zich steeds verder ontwikkelt. Diverse vooral administratieve en toezichhoudende taken van de DKCI worden reeds geheel of gedeeltelijk namens de DKCI vervuld door medewerk(st)ers van de curie van het Aartsbisdom Utrecht. Zo is de financiële beoordeling van begrotingen en jaarrekeningen van de PCI-en voornamelijk in handen van het economaat van het aartsbisdom. De goedkeuring van benoemingsvoordrachten van PCI-bestuurders gebeurde door de DKCI in samenwerking met het aartsbisdom.

Deze feiten en omstandigheden brachten het DKCI-bestuur in goed overleg met de bisdomstaf tot het besluit om tot opheffing over te gaan. Het aartsbisdom besloot de overgebleven diocesaan diaconaal werker de heer Oldenhof per 1 januari 2020 in dienst te nemen. De taken ter ondersteuning van caritas en diaconie (zoals financieel toezicht, communicatie, voorlichting en opleiding) zijn inmiddels ondergebracht bij bestaande diensten van het aartsbisdom.

Caritas en diaconie vormen een vitaal werkterrein van ons aartsbisdom. Een groot aantal parochianen zet zich vanuit een echte bezieling in voor mensen in schrijnende situaties. Die betrokkenheid stemt tot grote vreugde en dankbaarheid.

3. Liturgie en kerkelijk jaar

Veel aandacht en zorg is in dit jaar in onze parochies gegeven aan de viering van de liturgie. De Utrechtse bisschoppen en de rector van onze priesteropleiding het Ariënsinstituut waren veelvuldig in de parochies van het aartsbisdom voor vieringen waaronder vormselvieringen, bijzondere vieringen van een parochie of locatie of voor 'gewone' zondagen. Voorafgaande

aan de vormselvieringen zijn er veelal kennismakingsmomenten met de vormelingen en begeleiders, waarbij vaak ook ouders aanwezig zijn, hetzij in de parochie, op school, het Ariënsinstituut of in het bisschopshuis. De jaarlijkse Chrismamis in de Onze Lieve Vrouwekerk te Apeldoorn vormde weer een hoogtepunt, mede dankzij een speciaal voor deze viering samengesteld jongerenkoor.

Jaar van de Eucharistie

Op zondag 1 december werd in het Aartsbisdom Utrecht het 'Jaar van de Eucharistie' geopend. In de meeste parochies van ons bisdom werd die dag voor heel de parochie een gezamenlijke Eucharistieviering gehouden. Kardinaal Eijk opende het Jaar van de Eucharistie in Borne en mgr. Woorts in de kathedraal.

4. Kerk en Jodendom

Vanwege het 10-jarig bestaan van de 'Dag van het Jodendom' in de R.-K. Kerkprovincie in Nederland waren kardinaal Eijk en mgr. Woorts (referent voor Kerk en Jodendom) op 6 februari aanwezig bij de ontmoeting van bisschoppen en rabbijnen in het Joods Historisch Museum te Amsterdam. De bijeenkomst stond in het teken van de psalmen in de Joodse en Katholieke traditie. Mgr. Woorts leidde de bijeenkomst.

5. Jeugd en jongeren, catechese

Het jaar 2019 begon met de Wereldjongerendagen in Panama van 15-27 januari. Ongeveer 15 jongeren uit het aartsbisdom

hebben hieraan deelgenomen en zij kwamen met enthousiaste verhalen thuis. Op 1 februari 2019 trad mevrouw Sarah Mijhad-Hoogeveen als nieuwe jongerenwerker aan. Zij heeft vanaf dat moment de algehele leiding bij de voorbereiding en uitvoering van de activiteiten op zich genomen, geholpen door het jongerenplatform en het vormselteam. Daarnaast heeft zij zich georiënteerd in ons aartsbisdom door met verschillende werkers in het veld kennis te maken. Er werd gewerkt aan een vernieuwde website en een nieuw beeldmerk voor het jongerenpastoraat dat kortweg 'JA' werd: de afkorting van Jong Aartsbisdom, maar tevens de positieve affirmatie van de roeping om gelovig te leven in deze tijd, waarbij we mogen denken aan het ja-woord van Maria aan de aartsengel Gabriël, toen deze haar vroeg of zij de moeder van Gods Zoon wilde worden (Luc. 1,26-38).

Overige activiteiten waren: Youcatbios & Panama-reünie; Vormelingendagen; deelname aan de Stille Omgang; Palmzondagviering in Arnhem, met een lezing van kardinaal Eijk over het internationale thema voor deze dag "Zie de dienstmaagd des Heren, mij geschiede naar uw woord" (Luc. 1,38); slotfeest in Deventer met een lezing van mgr. Hoogenboom over de katholieke Kerk en de Europese Unie én een spectaculair watergevecht op de IJssel; Kinderkamp in Haarle met als thema 'In het begin'; openingsviering in Renkum met o.a. kook-workshop; Tarcisiusdag in Utrecht voor misdienaars en acolieten; een bijeenkomst rond Allerheiligen en Allerzielen in Utrecht (All Saints & Souls) en het inmiddels traditionele Kerstgala.

Met betrekking tot de beleidssector catechese kan worden gemeld dat in het voorjaar en het najaar een tweetal activiteiten voor nieuwe katholieken werd georganiseerd door mevrouw Marga Meijer en vicaris Pauw. Op 11 mei ontvingen mgr. Woorts en vicaris Pauw een groep nieuwe katholieken in het bisschopshuis te Utrecht. Na een uitwisseling over hun motivatie om toe te treden tot de R.-K. Kerk volgde een rondleiding door het huis en de Utrechtse binnenstad. Op 5 oktober was er een inspirerende ontmoetingsdag voor nieuwe katholieken in de Abdij Koningsoord te Arnhem.

Lezing kardinaal Eijk over transhumanisme op 25 oktober te Rolduc (foto: Ton Batens)

Onder catechetische activiteiten vallen ook de lezingen die de drie Utrechtse bisschoppen hebben gehouden. Zo heeft kardinaal Eijk op diverse plaatsen lezingen gehouden: over het gebed voor een groep orthodox-protestantse christenen op 22 maart te Veenendaal; over de LHBT-discussie voor jongerengroep Solo Dios in Dordrecht; over de ontkerkelijking van Nederland vanuit katholiek perspectief op 29 april voor de Utrechtse Sociëteit De Vereeniging; over de LHBT-discussie (Willibrordlezing voor jonge priesters van het bisdom Haarlem-Amsterdam op 6 mei in het seminarie te Heiloo); over de encycliciek *Humanae vitae* op 13 mei in Baarn; over de genderdiscussie op 16 mei in Rome (Angelicum) voor Rome Life Forum; over de secularisering in onze tijd op 29 mei aan de Johannes Paulus II-Universiteit te Krakau; over 'Secularisering onder Nederlandse Katholieken na de Tweede Wereldoorlog: terugblik, factoren en perspectief' op 14 juni voor docenten en studenten van de TST; over voltooid leven op 24 september in de H. Teresa van Avilaparochie te

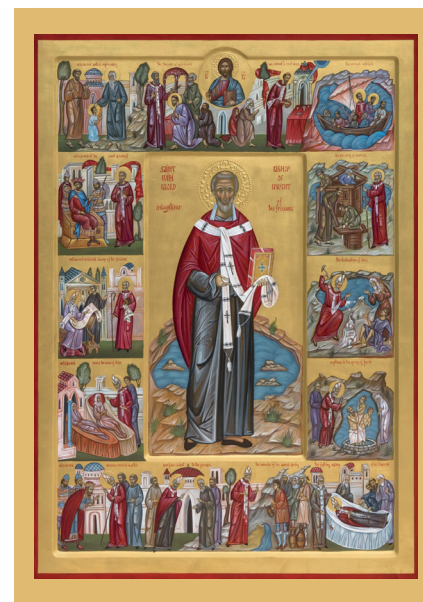
Dordrecht; over de verhouding tussen liberale en katholieke ethiek voor de JOVD Utrecht op 30 september in het bisschopshuis; over euthanasie op 5 oktober voor katholieke lerse artsen te Dublin; over de toekomst van het pastoraat in het Aartsbisdom Utrecht op 10 oktober in het Ariënsinstituut; over moderniteit, postmoderniteit en re-evangelisatie volgens Johannes Paulus II op 19 oktober in Milaan; over 'Nieuw menselijk leven-op weg naar de transhumane mens?' op 25 oktober te Rolduc; over 'Seksueel Misbruik in de Kerk' op 8 december op Rolduc. In de verschillende periodes van het kerkelijk jaar heeft mgr. Woorts in diverse parochies (Twello, Groenlo, Ommen, Dalfsen en Enter) presentaties verzorgd over Christus, over Maria of over Advent en Kerstmis in de christelijke kunst en iconografie. Mgr. Hoogenboom gaf – als vertegenwoordiger van de Nederlandse Bisschoppenconferentie in de Commissie van Bisschoppen van de Europese Unie (COMECE) – diverse lezingen over de betekenis van de katholieke Kerk voor Europa.

6. Roepingenraad

De Roepingenraad van het Aartsbisdom Utrecht heeft als opdracht in het aartsbisdom aandacht te vragen voor de roeping tot het priesterschap, het onbezoldigd permanent diaconaat en het religieuze leven, alsmede het gebed daarvoor te bevorderen en te ondersteunen. Dat is in onze tijd en maatschappij waarlijk een uitdaging. Het is niet alleen belangrijk om jonge mensen de aantrekkelijkheid van een leven in dienst van het Evangelie voor te houden, minstens even belangrijk is het om in parochies en geloofsgemeenschappen een klimaat te helpen creëren waarin het nadenken over roeping meer vanzelfsprekend wordt.

Het gebed om roeping is van het grootste belang. De diocesane gebedskring voor roeping heeft ongeveer 700 leden. Al deze mensen hebben toegezegd in hun gemeenschappelijk of persoonlijk gebed te bidden voor roeping tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven. Om dit gebed te ondersteunen werd, in samenwerking met de overige Nederlandse bisdommen

en de Konferentie Nederlandse Religieuzen, een gebedenboekje uitgegeven waarin de diocesane bisschoppen van Nederland en enkele oversten van religieuze orden en congregaties een gebed hebben geformuleerd. De ervaring leert dat het gebedenboekje dikwijls wordt gebruikt bij de opening van vergaderingen in de parochies, bij de voorbede of bij het persoonlijk gebed. Het is verheugend dat steeds vaker deze gebeden worden gepubliceerd op de website van de parochie of in het parochieblad.

Voorzijde gebedskaart b.g.v. de Nationale Roepingenweek

Vermeldenswaard is ook dat het Interdiocesaan Roepingen Overleg in de week van 3 tot en met 9 november 2019 een Nationale Roepingenweek organiseerde. Dat was een primeur in Nederland. Alle bisdommen en ook de KNR sloten zich aan bij een gebedsestafette in deze week.

7. Ariënsinstituut

In september 2019 begon het zesde studiejaar waarin het Ariënsinstituut als eigen priesteropleiding

van het Aartsbisdom Utrecht functioneerde. Voor de academische vorming van de studenten werd opnieuw tot grote tevredenheid samengewerkt met de Tilburg School of Catholic Theology (TST).

Bij de start van het collegejaar telde het Aartsbisdom Utrecht zeven seminaristen. Drie van hen studeren fulltime aan de TST en wonen op het Ariënsinstituut. Eén werd in september benoemd in de parochie en ontving in november de diakenwijding op weg naar het priesterschap. Een ander doet zijn pastorale stage in een parochie. Weer een ander heeft een tussenjaar en verblijft in een parochie van het Aartsbisdom Toronto (Canada). Een andere seminarist studeert aan de Priester- en Diakenopleiding Bovendonk. Tevens woont er een seminarist van het bisdom Groningen-Leeuwarden op het Ariënsinstituut.

Ook in 2019 werd op donderdagen aan de seminaristen van het bisdom Rotterdam en van ons eigen aartsbisdom een programma aangeboden van liturgische, spirituele en muzikale onderdelen, specifiek gericht op de priesteropleiding. Daarmee wordt het curriculum van de TST en Fontys Hogeschool Theologie Levensbeschouwing (FHTL) aangevuld. De goede en constructieve samenwerking met de bisdommen Breda en Rotterdam wordt met dit programma voortgezet en uitgebreid. In het nieuwe studiejaar werd dit programma ook opengesteld voor studenten van de TST die zich willen oriënteren op het priesterschap.

In de vierde week van de Veertigdagentijd hielden de seminaristen met rector Kuipers hun jaarlijkse retraite in de benedictijner abdij van Gerleve in Duitsland. Pater dr. J. te Velde O.S.B. was de retraiteleider. Het waren goede dagen van stilte en contemplatie aan het begin van de Veertigdagentijd. Deze dagen werden besloten met een bezoek aan het seminarie van Münster.

Retraite seminaristen

Ook in 2019 werd de monumentale vergaderzaal van het Ariënsinstituut veelvuldig gebruikt door de TST en de FHTL voor colleges, symposia en studiedagen. Zeker sinds beide onderwijsinstellingen zijn verhuisd naar de binnenstad van Utrecht is de samenwerking geïntensiveerd.

Het jaar 2019 stond ook in het teken van personele veranderingen. Met ingang van 1 januari werd dr. A.M. ten Klooster, priester van het aartsbisdom en als docent en onderzoeker werkzaam aan de TST, benoemd tot studierector van het Ariënsinstituut met een taakomvang van 0,3 fte.

Op zondag 25 augustus namen we onder dankzegging afscheid van spiritueel H.Th.M. van Doorn die, vanaf de heroprichting van het Ariënsinstituut als eigen priesteropleiding

in september 2014, als geestelijk leidsman aan de opleiding verbonden was. Gelukkig werd zijn plaats als spiritueel gedeeltelijk ingenomen door pater dr. J. te Velde O.S.B., benedictijn van de Sint Willibrordsabdij te Doetinchem, die met een taakomvang van 0,1 fte als spiritueel benoemd werd. Samen met pater drs. W.J.A. Biemans S.J. is hij verantwoordelijk voor de geestelijke vorming van de seminaristen.

Op zaterdag 30 november 2019 werd seminarist Gauthier de Bekker in de St. Catharinakathedraal in Utrecht tot transeunt diaken gewijd. Diaken De Bekker is benoemd in de H. Lebuinusparochie (Deventer e.o.) en de Heilig Kruisparochie (Raalte e.o.). Vele parochianen waren naar Utrecht gereisd om de wijdingsplechtigheid mee te maken.

8. Ariënskring

Priesters die met een benoeming van de aartsbisschop van Utrecht werkzaam zijn, komen in het kader van de Ariënskring af en toe bij elkaar voor studie en ontmoeting. Op maandag 2 september 2019 was de Ariënskring te gast in de Achterhoek. Na de Eucharistieviering in de kerk Onze Lieve Vrouw Tenhemelopneming in Doetinchem en een lunch in de parochiezaal van de kerk, maakte de groep een mooie boottocht over de Oude IJssel. De ontmoetingsdag werd besloten met het bidden van de vespers in de parochiekerk te Doetinchem en een gezamenlijke barbecue.

9. Opleiding tot permanent diaken

Met ingang van 1 september 2018 kent het Aartsbisdom Utrecht weer een eigen opleiding tot onbezoldigd permanent diaken. Vanuit de zorg om de toekomst van het pastoraat heeft de aartsbisschop besloten te investeren in de vorming en opleiding van vrijwilligers die na de afronding van deze opleiding een zending kunnen krijgen om in de parochie ingezet te worden op het gebied van diaconie en catechese. Om goed om te gaan met mensen en middelen is ervoor gekozen de opleiding tot onbezoldigd permanent diaken te combineren met die tot catecheet en diaconaal assistent. Het

Geschoolde vrijwilligers bieden Kerk toekomst

In september vorig jaar startte het Aartsbisdom Utrecht een nieuwe vorm van opleiding tot onbezoldigd permanent diaken, catecheet en diaconaal assistent. De studenten van deze verschillende opleidingen volgen in deze opzet een gezamenlijk basisjaar in het Utrechtse Ariënsinstituut. In september van dit jaar begint een nieuwe groep studenten. De coördinator van de opleiding is in handen van het Ariënsinstituut en de Diocesaanse Kerkelijke Caritas Instelling (DKCI). Rector Patrick Kuipers van het Ariënsinstituut en Treas Versteegen (teamleider DKCI) kijken samen terug op de eerste maanden van deze nieuwe opleidingsstructuur. Het zijn mooie maar drukke maanden. Het wordt een tandeminterview waarin beiden elkaar aanvullen en bijvallen. Over het enthousiasme bij de studenten en de barrières in het veld. Over de bitters noden en de zoete vruchten van meer samenwerking in de parochies. Treas Versteegen vat het zo samen: "Het krijgt de toekomst vorm. Deze opleiding is een plaats van hoop."

Kuipers: "De huidige bisdomsraad voorziet al sinds enige tijd dat het pastoraat in de toekomst grotendeels onbezoldigd zal worden. Deze drie opleidingen zijn één van de antwoorden op de organisatie van het pastoraat in de toekomst. Dat zal afhankelijk zijn van gewaardeerde vrijwilligers, die we graag goed toetsen. Dat het Aartsbisdom Utrecht deze opleidingen centraal aanlevert, is een teken van de aandacht en de waardering die het bisdom ook nu heeft voor vrijwilligers. Dit initiatief onderstreept de eigen rol van de vrijwilliger in de parochie en de lokale geloofsgemeenschap. Het deels gezamenlijk studeren is ook een noodzaak: we hebben niet meer de grote aantallen van vroeger, we zijn beperkt in onze mensen en middelen. Het grote voordeel is dat ze elkaar en elkaar verwerven leren kennen. Het zijn geen elandjes meer."

"Vrijwilligers vinden het zelf fijn om actief te zijn", vat Versteegen aan. "Wij ondersteunen en stimuleren ze. Op de eerste plaats zijn de deelnemers aan de opleidingen gelovigen. Ze willen zich vanuit dat geloof inzetten voor de eigen geloofsgemeenschap. Daarbij helpen we ze een plek te vinden in het nieuwe kerkelijk landschap. En ze leren tijdens de dagen op de opleiding elkaar kennen: de catecheet, de diaconaal assistent, de diaken. We moeten samen opbreken. Samenwerking van diaconie en catechese in de parochies is noodzakelijk, want de Kerk is geen plek van aparte speelhoeken. Daar heeft pater Benedictus XVI heel duidelijk op gewezen in zijn encycliek Deus caritas est (God is Liefde): 'Het wepen van de Kerk komt tot uitdrukking in zijn eindeloze opdracht: de verkondiging van Gods Woord, (kerigma-martyrie), het vieren van de sacramenten (eucharistie), de dienst van de liefde (diaconie). Deze opdrachten veronderstellen elkaar en zijn niet te scheiden.' Bovendien moet je mensen leren dat je in je eentje niet zoveel bereikt, dat samenwerking telt."

Versteegen: "Het is dus ook een vorm van biddende noodzaak. We willen de inhoudelijke deskundigheid van vrijwilligers naar boven laten komen. Zo kan iemand die actief is in de zorg dat hart voor de zorg goed omzetten in diaconaal denken en handelen. En iemand die doordat is in het sociaal domein aan de lokale caritas van die expertise voorzien. Het bisdom biedt gelovige inbrenging van hun deskundigheid. Deze opleiding is een plaats van hoop in het klein."

landchap. En ze leren tijdens de dagen op de opleiding elkaar kennen: de catecheet, de diaconaal assistent, de diaken. We moeten samen opbreken. Samenwerking van diaconie en catechese in de parochies is noodzakelijk, want de Kerk is geen plek van aparte speelhoeken. Daar heeft pater Benedictus XVI heel duidelijk op gewezen in zijn encycliek Deus caritas est (God is Liefde): 'Het wepen van de Kerk komt tot uitdrukking in zijn eindeloze opdracht: de verkondiging van Gods Woord, (kerigma-martyrie), het vieren van de sacramenten (eucharistie), de dienst van de liefde (diaconie). Deze opdrachten veronderstellen elkaar en zijn niet te scheiden.' Bovendien moet je mensen leren dat je in je eentje niet zoveel bereikt, dat samenwerking telt."

Versteegen: "Het is dus ook een vorm van biddende noodzaak. We willen de inhoudelijke deskundigheid van vrijwilligers naar boven laten komen. Zo kan iemand die actief is in de zorg dat hart voor de zorg goed omzetten in diaconaal denken en handelen. En iemand die doordat is in het sociaal domein aan de lokale caritas van die expertise voorzien. Het bisdom biedt gelovige inbrenging van hun deskundigheid. Deze opleiding is een plaats van hoop in het klein."

Versteegen: "Het is dus ook een vorm van biddende noodzaak. We willen de inhoudelijke deskundigheid van vrijwilligers naar boven laten komen. Zo kan iemand die actief is in de zorg dat hart voor de zorg goed omzetten in diaconaal denken en handelen. En iemand die doordat is in het sociaal domein aan de lokale caritas van die expertise voorzien. Het bisdom biedt gelovige inbrenging van hun deskundigheid. Deze opleiding is een plaats van hoop in het klein."

Versteegen: "Het is dus ook een vorm van biddende noodzaak. We willen de inhoudelijke deskundigheid van vrijwilligers naar boven laten komen. Zo kan iemand die actief is in de zorg dat hart voor de zorg goed omzetten in diaconaal denken en handelen. En iemand die doordat is in het sociaal domein aan de lokale caritas van die expertise voorzien. Het bisdom biedt gelovige inbrenging van hun deskundigheid. Deze opleiding is een plaats van hoop in het klein."

deze mensen er hoopgevoel en liever niets missen. Dat stimuleert en inspireert de docenten. Gezamenlijk vorm geven aan het programma is dan heel leuk om te doen. Aanvankelijk hadden we veel docenten uit de praktijk, nu zijn er meer docenten vanuit een bepaald vakgebied. Dat vind ik een mooie ontwikkeling en dat horen we ook van de studenten."

"Het curriculum is een goede mix van geloofsleer – het fundament – en praktijk", zo vervolgt Kuipers. "In de ochtend leggen we meer nadruk op de theorie. In de middag op de geloofspraktijk en – organisatie. De oefeningen praktijk krijgt verder vorm door gesprekken, contacten, gesprekken en het in groepjes doorpraten. Door het gezamenlijke programma gaan sommige deelnemers naderken of het instapniveau dat ze hebben gekregen, wel het beste bij hen past. Mensen worden aan het denken gezet: ze zien de overeenkomsten maar zeker ook de verschillen tussen de profielen. En tegelijkertijd wordt heel duidelijk dat het allemaal bijdraagt aan de ene Kerk."

"De mensen snakken echt naar kennis", vat Versteegen aan. "Basisle kennis in relatie tot de eigen geloofsvervang en vrijwillegendaal. We horen van de studenten ook dat ze het hoge niveau van de docenten waarderen, die veel van de Theologische Faculteit afkomstig zijn. In het eerste basisjaar is er een vruchtbare uitwisseling tussen de deelnemers van de verschillende profielen. In het tweede jaar worden de schotten tussen de profielen zichtbaarder."

De cursisten trekken deels gezamenlijk op met de diakenassistenten. Die hebben een uitgebreider programma, ook vanwege de essentie 'Rome' en worden daarom in de eerste maanden begeleid door Kuipers. "De diakenassistenten krijgen naast intellectuele vorming geestelijke vorming, en in de opleiding is aandacht voor elementen als spiritualiteit en

het bidden van het gebed. De rectorie hebben ze samen met de priesterstudenten. Ze hebben dus deels een eigen traject met meer en anderzorgige bijeenkomsten. Dat is logisch, omdat ze zich voorbereiden op een ambt in de Kerk. Deze diakenopleiding was een uitdaging voor de bisdomsraad, ook omdat het diaconaal als volwaardig ambt noodzakelijk is voor de toekomst van de Kerk."

De toekomst van de Kerk. Grote woorden, maar het is met het oog daarop dat deze drie opleidingen worden aangeboden. Treas Versteegen, met nadruk: "Het is belangrijk dat het werkveld in de parochies er zelf in geloofd. Er zijn genoeg mensen die iets willen doen. Maar het pastoraal team moet ook willen, anders wordt het een moeilijk verhaal."

Kuipers knikt instemmend: "Een opleiding als deze staat op val met de medewerking van de pastorale teams. De aanmelding verloopt via hen en de pastoor. Zij kennen de kandidaten. Dat betekent dus actief scouten, talenten ontdekken, mensen aanspreken of ze zich willen inzetten voor de Kerk. Er is koudwaterrevisie, maar het enthousiasme groeit gelukkig wel, zo merken we. Een aantal parochies heeft al voor de nodige deelnemers gezocht, maar er zijn ook blinde vlekken op de kaart van het bisdom. Parochies waar nog helemaal geen aanmeldingen uit zijn gekomen. Die pastorale teams roepen we op om er werk van te maken. Want er moeten in elke parochie toch mensen te vinden zijn die zich op het terrein van catechesis of diaconie willen laten schelen om zich optimaal in te zetten?"

Pastoren kunnen voor het nieuwe studiejaar kandidaten voordragen tot uiterlijk 1 juni 2019. Daarna vinden de kennismakingsgesprekken plaats en worden de kandidaten ingedeeld naar de opleidingen. In september aan de opleiding kunnen beginnen. Meer informatie over de opzet, toelating en kosten van de opleiding: www.ariensinstituut.nl.

10 • Op Tocht april 2019

'Tandeminterview' in bisdomblad 'Op Tocht' over de opleidingen

eerste jaar – het zogenaamde basisjaar (7 zaterdagen) – is voor alle drie routes hetzelfde. Daarna splitsen de groepen en programma's naar gelang het uitstroomprofiel. Voor de opleiding tot onbezoldigd permanent diaken zijn in het studiejaar 2019-2020 drie mannen gestart, waarmee het aartsbisdom nu in totaal 6 kandidaten voor het permanente diaconaat heeft.

10. Opleiding tot catecheet

Voor de opleiding tot catecheet hebben zich voor het studiejaar 2019-2020 drie cursisten aangemeld. Zij volgen eveneens het basisprogramma van jaar 1 en zullen ook in jaar 2 samen met de kandidaat-diakens optrekken. Daarna gaan zij in hun parochie aan de slag om bij wijze van stage een project op te zetten en uit te voeren. Na dit derde jaar komen zij in aanmerking voor een zending van de aartsbisschop van Utrecht als parochiecatecheet.

11. Opleiding tot diaconaal assistent

Voor de opleiding tot diaconaal assistent mochten we in het studiejaar 2019-2020 vier nieuwe cursisten begroeten. Zij volgen het eerste jaar samen met de kandidaat-diakens en met hen die opgeleid worden tot parochiecatecheet. In het tweede jaar gaan zij in hun parochie aan de slag om een project op te zetten. Bij een goede afronding zullen zij in aanmerking komen voor een zending van de aartsbisschop van Utrecht.

12. Voortgezette vorming

Van 28-30 januari vond in Huize Elisabeth bij de Zusters Franciscanessen te Denekamp de aartsdiocesane retraite plaats voor pastoraal werk(st)ers en geestelijk verzorgers die werken met een zending van de aartsbisschop van Utrecht. De retraiteleider was pater dr. J. te Velde O.S.B. van de Sint Willibrordsabdij te Doetinchem. Het thema van de retraite was 'Alle dagen voor Zijn Aanshijn', over Gods gelaat in liturgie en spiritualiteit. Ook de verbeelding van Gods gelaat, in de iconen van Christus' gezicht, kwam aan de orde.

Priesterretraite maart 2019

Van 25-27 maart vond, eveneens bij de Zusters Franciscanessen te Denekamp, de aartsdiocesane retraite plaats voor priesters die zijn geïncardineerd in het Aartsbisdom Utrecht en/of daarin werkzaam zijn met een zending van de aartsbisschop van Utrecht. De retraiteleider was prof. dr. Rob Faesen S.J.. Hij is bijzonder hoogleraar op de leerstoel Franciscus Xaverius, die door de Nederlandse Provincie van de Orde der Jezuiten is gevestigd aan de Tilburg School of Catholic Theology (TST). Het thema van de retraite was: *innerlijke kennis van zoveel goeds –over spiritualiteit en theologie in ignatiaans perspectief*. De retraiteleider zette onder andere aan de hand van enkele teksten van grote auteurs uit de geestelijke traditie van de Kerk, de deelnemers aan de retraite op weg voor een tijd van persoonlijk innerlijk gebed.

In het voorjaar van 2019 verzorgde mgr. Hoogenboom voor de diakenkringen van de vicariaten Arnhem, Deventer en Utrecht een inleiding over de preventieve maatregelen die in de Nederlandse Kerkprovincie zijn genomen tegen grensoverschrijdend gedrag en in het bijzonder over de Gedragscode Pastoraat. Na de inleiding gingen de deelnemers met elkaar in gesprek aan de hand van praktijksituaties.

13. Bedevaarten

De Utrechtse bisschoppen hebben ook in 2019 diverse bedevaarten (veelal vanuit ons aartsbisdom) begeleid naar Lourdes, Kevelaar, Banneux, Echternach en Amsterdam (Stille Omgang).

Springprocessie Echternach (foto: Henk Lamboo)

14. Overige memorabele gebeurtenissen

JANUARI

19 januari: Diakens bezoeken diaconale projecten Westervoort

De jaarlijkse ontmoetingsdag voor permanente diakens en hun echtgenotes speelde zich op 19 januari af in en rondom de St. Werenfriduskerk te Westervoort (parochie St. Willibrordus). Na de Eucharistieviering met mgr. Hoogenboom als hoofdcelebrant maakten de deelnemers een rondgang langs diaconale projecten, zoals de fietsenbank en het repaircafé. 's Middags verzorgde mgr. Woorts een lezing (met afbeeldingen) over 'Christus in beeld'.

FEBRUARI

2-3 februari: Broeders van St. Jan vieren 'tien jaar Utrecht'

De Broeders van Sint Jan vierden op 2 en 3 februari hun tienjarig jubileum in de stad Utrecht. Op zaterdag 2 februari vierde mgr. Hoogenboom de Eucharistie van Maria Lichtmis, waarna een studiemiddag volgde over 'De geschriften van de Heilige Johannes in woord, beeld en muziek'. Op zondag 3 februari preekte kardinaal Eijk tijdens de feestelijke Eucharistieviering, tijdens de receptie

spraken regionaal overste p. Emmerich C.S.J., burgemeester Van Zanen van Utrecht en kardinaal Eijk.

4 februari: Ontmoetingsdag religieuzen 'verbindt en verdiept'

In Amersfoort was op 4 februari de jaarlijkse ontmoetingsdag voor religieuzen van het Aartsbisdom Utrecht. Zo'n 40 religieuzen van diverse

ordes en congregaties kwamen bijeen in het Moederhuis van de Zusters van Sint Jozef, namens de bisdomstaf waren mgr. Hoogenboom, mgr. Woorts en de vicarissen Cornelissen en Pauw aanwezig.

10 februari: Jubileum kathedrale koor

Mgr. Woorts vertegenwoordigde de bisdomstaf bij het concert ter gelegenheid van het 150-jarig jubileum van het Kathedrale Koor Utrecht in de St. Catharinakathedraal op 10 februari.

MAART

6 maart: Boodschap kardinaal Eijk voor Veertigdagentijd

Kardinaal Eijk publiceerde op 6 maart (Aswoensdag) een boodschap ten behoeve van de Veertigdagentijd. In zijn brief wijst kardinaal Eijk erop dat "juist de verstilde Veertigdagentijd ons kan helpen de rijkdom van het gebedsleven te (her) ontdekken." De tekst is gestuurd naar de parochiebesturen en de leden van de pastorale teams, met het verzoek deze breed binnen de parochies te verspreiden.

8 maart: Zusters O.L.V. van Amersfoort bezoeken kardinaal Eijk

Het Algemeen Bestuur van de Congregatie Zusters van O.L. Vrouw van Amersfoort bracht op 8 maart een bezoek aan kardinaal Eijk en mgr. Woorts, vicaris van het Vicariaat Utrecht. Het Algemeen Bestuur van deze congregatie verhuisde eind maart namelijk van Nederland naar Indonesië.

18 maart: Aartsbisschop van Utrecht roept op tot gebed voor slachtoffers aanslag

De stad Utrecht werd 18 maart opgeschrikt door een terroristische aanslag, waarbij doden en gewonden vielen. Kardinaal Eijk zei in een reactie onder meer: "We leven zeer mee met de slachtoffers en hun familieleden en tevens met de getuigen van dit afschuwelijke incident. Ik vraag uw gebed voor de overledenen en hun nabestaanden, en voor de gewonden die vandaag te betreuren zijn, om een voorspoedige en volledige genezing."

22 maart: Avond van de Martelaren in Zwolle

Kerk in Nood organiseert jaarlijks de Avond van de Martelaren, waarop de christenen worden herdacht die wereldwijd vanwege hun geloof het leven hebben gelaten. Dit jaar was deze avond voor het eerst ook in het Aartsbisdom Utrecht: op 22 maart in de basiliek Onze Lieve Vrouw ten Hemelopneming te Zwolle. Daarbij was ook mgr. Hoogenboom aanwezig.

APRIL

6 april: Inspiratiedag 'Caritas beweegt'

Op 6 april namen vrijwilligers uit het aartsbisdom deel aan een goed bezochte landelijke diaconale inspiratiedag, die onder de titel 'Caritas beweegt' werd gehouden in abdij Mariënkroon in Nieuwkuijk.

Kardinaal Turkson uit Rome verzorgde een inleiding over caritas. Vrijwilligers van De Warmtebron uit Benshop, een project voor eenzame ouderen (ook genomineerd voor de Ariëns Prijs), verzorgden een workshop.

Kardinaal Turkson tijdens 'Caritas beweegt' (foto: Ramon Mangold)

15 april: Gebedsdienst: 'Verhalen van martelaren doorvertellen'

De Gemeenschap Sant'Egidio Nederland organiseerde op 15 april in de Onze Lieve Vrouwekerk te Apeldoorn (Emmaüs-parochie) de oecume-

nische Gebedsdienst voor de Martelaren. Daarin werden christenen herdacht die het afgelopen jaar vanwege hun geloof zijn gedood. Namens de R.-K. Kerk ging onder anderen mgr. Woorts voor in gebed.

MEI

4 mei: Kardinaal Eijk in Utrecht bij dodenherdenkingen

Bij gelegenheid van de nationale dodenherdenking op 4 mei legde kardinaal Eijk een krans op het Erehof van de Utrechtse begraafplaats St. Barbara. Ook burgemeester Van Zanen van Utrecht en vertegenwoordigers van

enkele andere organisaties legden een krans tijdens deze jaarlijkse herdenking. 's Avonds woonde kardinaal Eijk tevens de herdenkingsplechtigheden bij op en rond het Domplein.

JUNI

25 juni: Kardinaal Eijk spreekt in Bern over medische ethiek

In de nuntiatuur te Bern (Zwitserland) was op 25 juni een mini-symposium over ethiek en religie. Gastheer was nuntius mgr. Gullickson. Kardinaal Eijk verzorgde een lezing over 'Dutch experiences with Euthanasia, medically assisted suicide and the termination of life without a request in the Netherlands from a Roman-Catholic Perspective'.

28 juni: Studiejaar priesteropleiding afgesloten

Met een Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal werd op 28 juni het studie- en vormingsjaar van het Ariënsinstituut feestelijk afgesloten. Tijdens deze Eucharistieviering met als hoofdcelebrant kardinaal Eijk werd priesterstudent Paulus Tilma aangesteld tot acoliet. Daarna volgden een rondleiding door Museum Catharijneconvent en een barbecue.

28-30 juni: Kardinaal Eijk bij internationaal symposium in Kerkrade

Kardinaal Eijk verzorgde een inleiding over menselijke waardigheid tijdens het symposium 'Theology of the Body'. Dit internationale symposium vond voor de vijfde keer plaats en werd van 28-30 juni gehouden in Kerkrade. Diverse (inter)nationale sprekers gingen in op het thema 'verdedigen en bevorderen van de menselijke waardigheid'.

JULI

14 juli: Mgr. Hoogenboom viert de Eucharistie met Zwitserse gardisten

Mgr. Hoogenboom (zelf Vierdaagseloper) vierde zondag 14 juli, voorafgaand aan de week van de 'Nijmeegse Vierdaagse', voor de achtste keer in successie

de H. Mis in de Nijmeegse St. Petrus Canisiuskerk. Diezelfde middag vierde hij aldaar de Eucharistie met twaalf leden van de Pauselijke Zwitserse Garde (de Guardia Svizzera Pontificia) die aan de Vierdaagse deelnamen.

AUGUSTUS

25 augustus: Ariënsherdenking

Op 25 augustus vond de jaarlijkse Ariënsherdenking in Maarssen plaats. Bij het graf van Alphons Ariëns was een gebedsviering met mgr. Hoogenboom als agens, gevolgd door de viering van de Eucharistie in de H. Hartkerk.

27 augustus: Ontmoeting met mgr. Mirkis

Op 27 augustus was mgr. Woorts aanwezig in de pastorie van de St. Aloysiuskerk te Utrecht alwaar mgr. Mirkis, aartsbisschop van de Chaldeeuwse katholieke archeparchie van Kirkuk-Sulaimaniya (Irak), vertelde over zijn werk voor de opvang van vluchtelingen en de situatie voor de christenen aldaar.

SEPTEMBER

8 september: Willibrordprocessie trekt van beeld naar kathedraal

De jaarlijkse Willibrordprocessie in Utrecht werd dit jaar op zondag 8 september gehouden. De start was traditiegetrouw bij het Janskerkhof (tegenover het beeld

van H. Willibrord te paard), waarna de stoet naar de St. Catharinakathedraal liep. Daar ging mgr. Hoogenboom voor in een plechtige gezongen vespers.

21 september: Misdienaarsdag trekt 230 deelnemers

Maar liefst 230 misdienaars en acolieten namen op 21 september deel aan de Tarcisiusdag in Utrecht. Deze misdienaarsdag begon met een processie naar de St. Catharinakathedraal, waar kardinaal Eijk hoofdcelebrant was tijdens de Eucharistieviering.

Na de lunch splitste de groep zich op in deelgroepen die elk

twee activiteiten ondernamen: een actief spelelement en een inhoudelijke quiz. Alle groepen kwamen uiteindelijk samen bij het bisdomhuis voor friet en de prijsuitreiking.

26 september: Gebed om vrede in Utrechtse Vredeskapel

Tijdens de Vredesweek maakte een beeld van O.L.V. van Fatima een rondgang langs de Nederlandse bisdommen. Op 26 september was het beeld – heel toepasselijk – in de Vredeskapel van de Utrechtse St. Catharinakathedraal. Daar werd de rozenkrans gebeden, gevolgd door een Eucharistieviering.

OKTOBER

12 oktober: Verjaardag van de kerkwijding van de kerk van de Sint Willibrordsabdij te Doetinchem

Mgr. Woorts was op 12 oktober de celebrant tijdens de Eucharistie ter gelegenheid van de verjaardag van de kerkwijding van de kerk van de Sint Willibrordsabdij te Doetinchem.

15 oktober: Mgr. Woorts waarnemend pastoor parochie St. Jan de Doper

Vanwege het plotselinge overlijden van pastoor drs. G.M. Griffioen werd mgr. Woorts benoemd tot waarnemend pastoor van de parochie St. Jan de Doper (Vinkeveen e.o.) voor onbepaalde tijd.

25 oktober: Kardinaal Eijk houdt lezing over transhumanisme

Onder de titel 'De nieuwe mens: schepsel of eigen Schepper?' sprak kardinaal Eijk op 25 oktober in de lezingencyclus Academie Rolduc over transhumanisme en ethische vragen rond de manipulatie van het menselijk leven.

28 oktober: Mgr. Woorts bij start cursus Emouna

Mgr. Woorts, sinds oktober 2019 tevens referent voor interreligieuze dialoog in ons land, was aanwezig bij de start van 'Emouna': een interreligieuze cursus in samenwerking met de VU te Amsterdam. Deze cursus is voor leiders uit verschillende godsdiensten en stromingen om elkaars tradities en achtergronden beter te leren kennen, met het oog op de inzet voor een vreedzame samenleving. Namens de Bisschoppenconferentie heeft mgr. Woorts zitting in het 'College of Founders'.

NOVEMBER

4 november: Viering Allerzielen op begraafplaats Sint Barbara

In de kapel van begraafplaats St. Barbara in Utrecht was op 2 november (Allerzielen) om 10.00 uur een Eucharistieviering. Hoofdcelebrant was kardinaal Eijk,

concelebrant was de Utrechtse pastoor J.F.M. Boogers. Na afloop kregen de aanwezige gelovigen een door de kardinaal gezegend lichtje mee voor een te bezoeken graf.

6 november: Eucharistie centraal tijdens Bisdomdag in Deventer

De tweejaarlijkse Bisdomdag van het Aartsbisdom Utrecht werd op 6 november gehouden in Deventer. De dag stond in het teken van het Jaar van de Eucharistie. Na een H. Mis in de Broederenkerk werd het programma voortgezet in het Titus Brandsma Huis met de lunch, een lezing (door mgr. J.G.M. van Burgsteden s.s.s.), een getuigenis (van pastoraal werkster mevr. drs. D.R.S.L. de Vries) en een afsluitende borrel.

9 november: Nationale Roepingenweek afgesloten in kathedraal

Begin november werd in de Nederlandse bisdommen voor het eerst de Nationale Roepingenweek gehouden. Ook de Konferentie Nederlandse Religieuzen werkte mee. Het Aartsbisdom Utrecht was op 9 november de laatste etappe in deze gebedsestafette, waarin de roeping tot het priesterschap, het diaconaat en het religieuze leven centraal stond.

Kardinaal Eijk was hoofdcelebrant tijdens een Eucharistieviering in de Vredeskapel van de St. Catharinakathedraal.

9 november: St. Maartenparade

Mgr. Woorts nam – op uitnodiging van de directeur van Museum Catharijneconvent – op 9 november deel aan de delegatie van genoemd museum die meeliep met de Sint Maartenparade door het centrum van Utrecht. Aansluitend was er in de St. Catharinakathedraal een concert met ca. 125 kinderen en jongeren die zongen en musiceerden ter ere van Sint Maarten.

17 november: Ariëns-gedachtenisviering

Tijdens de jaarlijkse Ariëns-gedachtenisviering op 17 november in de Enschedese St. Jacobuskerk was kardinaal Eijk hoofdcelebrant. Pastoor Daggenvoorde van de parochie St. Jacobus de Meerdere concelebreerde, geassisteerd door diaken Th. Reuling (werkzaam in de parochie H. Gabriël), lid van de Orde van Franciscaanse Seculieren en van het Ariëns Comité.

20 november: Zr. Pascale Fourmentin O.C.S.O. ontvangt abdiszegen

Zr. Pascale Fourmentin O.C.S.O., de nieuwe abdis van Abdij Koningsoord te Arnhem, ontving tijdens een Eucharistieviering op 20 november

de abdiszegen van kardinaal Eijk. De trappistinnen van Koningsoord hadden haar op 7 oktober tot abdis gekozen voor een termijn van zes jaar.

22 november: Faculteitsdag met kardinaal Turkson in Utrecht

De Tilburg School of Catholic Theology (TST) hield op 22 november haar Faculteitsdag met als thema 'caritas', één van de zeven hoofddeugden. De Diesrede werd uitgesproken door kardinaal Turkson, prefect van het dicasterie voor de Bevordering van de Gehele Menselijke Ontwikkeling. Voorafgaand aan de lezing was er een Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal, met grootkanselier kardinaal Eijk als hoofdcelebrant.

30 november: Gauthier de Bekker tot diaken gewijd

In de Utrechtse St. Catharinakathedraal wijdde kardinaal Eijk op 30 november de seminarist Gauthier de Bekker tot

transeunt diaken. Vanuit de Heilig Kruisparochie (Raalte) en de H. Lebuinusparochie (Deventer) waren parochianen met bussen naar de wijdingsplechtigheid gekomen; het gemengd koor van de basiliek uit Raalte zong tijdens de viering. In deze twee parochies is De Bekker werkzaam.

DECEMBER

7 december: Kostenersdag in teken van Jaar van de Eucharistie

In Utrecht kwamen op 7 december 130 kosters bijeen voor de diocesane Kostenersdag. Na de Eucharistieviering in de St. Catharinakathedraal met kardinaal Eijk als hoofdcelebrant, was er een lunch in het Sint Bonifaciushuis. Daarna hield mgr. Woorts (vicaris voor Liturgie) een inleiding over het Jaar van de Eucharistie en de taken van de koster. Met een rondleiding langs joodse en katholieke elementen in Utrecht en een borrel eindigde de dag.

Ten slotte

Onze kardinaal-aartsbisschop besluit zijn pastorale brief 'De Eucharistie (weer) beleven als het kloppend hart van het geloofsleven' d.d. 23 juni 2019 met de woorden: "Laten we de handen ineenslaan om ervoor te zorgen dat iedereen zich (weer) bewust wordt van de betekenis van de Eucharistie als het kloppend hart van ons geloofsleven. Daarvoor is de bijstand van de Verrezen Heer onontbeerlijk, die in de Eucharistie werkelijk in ons midden komt, zowel in de verzamelde kerkgemeenschap, in de celebrant (bisschop of priester), door zijn Woord en door zijn Lichaam en Bloed onder de gedaanten van brood en wijn."

Het jaarverslag toont andermaal hoe velen, levend vanuit de Eucharistie als de oorsprong en het hoogtepunt van het christelijk leven en in kracht van de Heilige Geest, met hun gelovige inzet en betrokkenheid een bijdrage hebben geleverd aan het leven van de Kerk in het Aartsbisdom Utrecht op de terreinen liturgie, diaconie, catechese en kerkopbouw. De bisdomstaf dankt hen hiervoor van harte.

Utrecht, 19 juni 2020

op het Hoogfeest van het Heilig Hart van Jezus

Mgr. mr. drs. Th.C.M. Hoogenboom
Hulpbisschop van Utrecht
Vicariss-generaal

www.aartsbisdom.nl